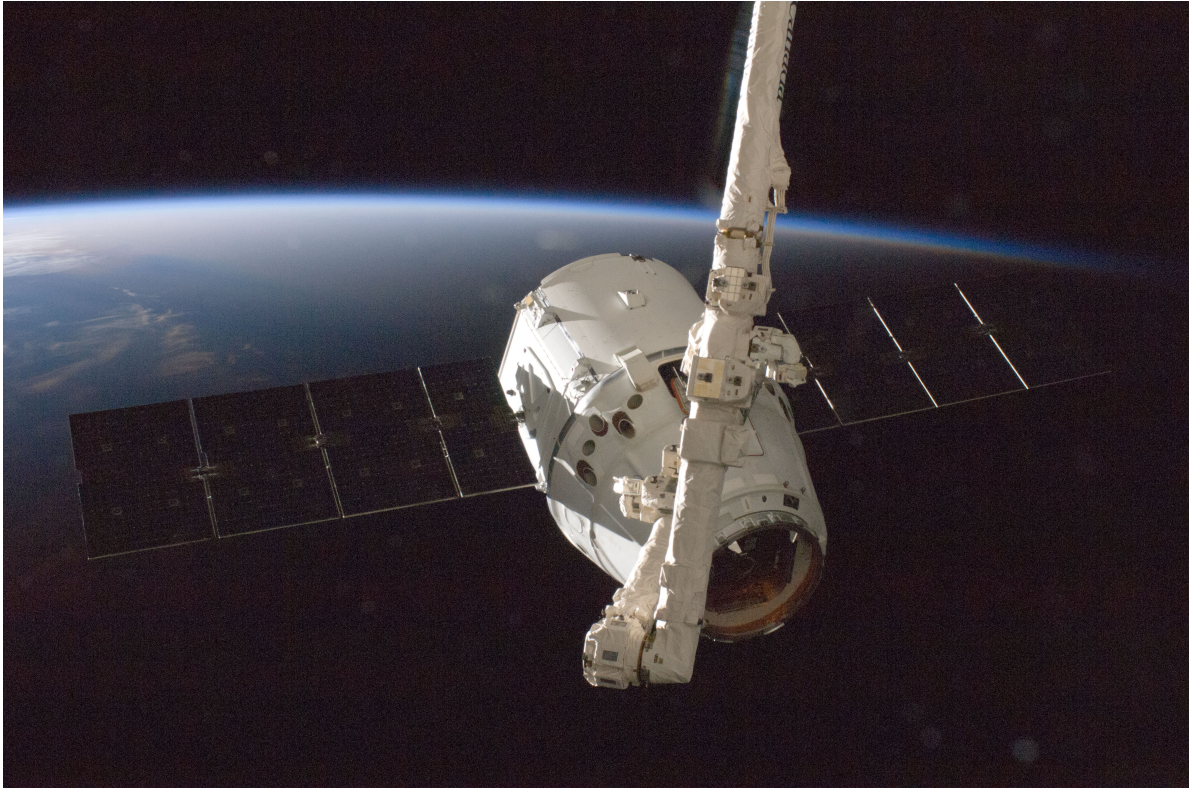

Idees d'actualitat – The geopolitics of space

For some time now, and increasingly so, space is a domain in which a growing number of players are competing, deploying infrastructures, and fine-tuning technologies that generate expectations and hopes for scientific and economic progress, but also misgivings and concerns about security, sustainability, and privacy. Indeed, many countries are investing a huge amount of economic, technological, and human resources to obtain an improved access to the space, which is beginning to have a major geopolitical impact, especially as space is becoming a critical arena from a military and strategic point of view.

For the moment, the USA continues to be the undisputed leader, but the space program of the People's Republic of China is increasingly more developed and US intelligence expects that by 2030, Beijing will dispute U.S. space hegemony in the military, economic and diplomatic spheres, while Russia sees its offensive space capabilities shrinking and Indian space power is growing steadily. Contrary to a Europe that seems to have neither the ambition nor the real possibilities to become a global space power beyond excellence in civil and scientific activities, given that its investments are subject to the logic of economic return and the national interests of its member states. We must also highlight that what we could name as the democratization of technology through cost reduction is allowing many countries to develop space programs that were unthinkable some years ago. This is the

case of the United Arab Emirates, New Zealand, Argentina, Brazil, South Africa, and Luxembourg, among others.

If the first era of the space race was defined by the geopolitics of the Cold War, and there were only two actors dominating the scene, the participants and potential winners of this new era won't be those that have higher technological progress, but those who also have more regulatory power and lead the most innovative economic, legal, social and political institutions adapted to the new spatial paradigm. Meanwhile, the increasing number of countries and enterprises that operate in Earth's orbit and beyond has raised some red flags about the increasing militarization of space. Until now, only Russia, China, the US, and India have proved that they have anti-satellite weapons, designed to disable or destroy satellites for strategic military purposes, but now everything indicates that other countries, including Iran and Israel are already developing these kinds of weapons. Moreover, this militarization is aggravated by private intervention, as demonstrated by the role of Starlink and its satellites in the war in Ukraine.

The proliferation of new programs and innovative developments, for example, the use of quantum technologies, represent another turning point in space exploration, since they promise to redefine the way space and its resources are explored and even exploited. Furthermore, the ways in which space is used are being redefined by growing satellite constellations (half of which belong to Elon Musk), which could give way to an era of hyperconnectivity that poses serious challenges to the sustainable development of the space environment.

Indeed, as the quantity of satellites and other civil devices that navigate through space increases (currently they represent more than 8,700 active satellites around the earth), so does the amount of space debris, which can be either entire satellites that are no longer used or functional or tiny fragments of spacecraft and launch vehicles left in orbit. Thus, the [European Space Agency](#) estimates that more than 130 million fragments of debris are currently wandering through space, of which only 35,000 are large enough (more than 10 cm) to be tracked from Earth. An issue that should be of concern since inactive objects in orbit carry a risk of collision between them, which could cause a further increase in space debris.

Therefore, it is necessary to check the governance of a space increasingly privatized, since everything indicates the obsolescence of the regime that regulated the relations until now. In fact, the [Outer Space Treaty](#) (OST) from 1967 established a regime of governance of space that defined it as a common patrimony, and it only allowed a peaceful use for the benefit of all humanity. Except for few infringements -like anti-satellite missiles tests conducted by the US, Russia, China, and India- this regime predominantly peaceful has allowed until now the development of a space globalization based in many cases on satellites in Earth orbit.

However, since 2015, the US has begun to question the principles of the OST, with the approval of the [US Commercial Space Launch Competitiveness Act](#), which recognizes the private appropriation of any kind of resource discovered in outer space. Therefore, the last

decade has seen a strong development of a new spatial economy, in which the private sector and many industrial and service representatives are increasingly involved. Thus, the possibility of discovering and exploiting new natural resources, with all the consequences that it could have for the technical progress of the future as a synonym of power, exacerbates tensions between countries.

In front of this evolution, a new system of international governance of the space is needed, considering that the current standards are no longer able to react in a sector that evolves at such a rapid pace. Indeed, only securing control of the use of weapons in the space and the application of sustainable models of exploitation will prevent that the growing tensions of the Earth have consequences in the space.

The geopolitics of outer space should not be dissociated from the social, environmental, economic, or political issues that concern us on Earth, since we all depend on the continued peaceful governance of outer space and its maintenance as global commons. Every day, thousands of millions of people use satellite connected devices to navigate, to know the weather forecast and to communicate. The militarization of space puts at risk the delicate infrastructure on which modern life depends, while its privatization opens the door for various commercial actors to frustrate the interests of the global scientific community. On the other hand, the privatization and pollution of space near the Earth on the part of a few puts at risk the spatial development of many others. This is also the belief of the United Nations, which considers access to space an essential factor in achieving the objectives of the 2030 Agenda for sustainable development.

In short, the new era of space competition in which we are living raises several economic, ecological, and scientific challenges that generate some key questions for the future: Which actors are currently leading the race, and which could be the new players? Which private economic sectors could benefit the most? What could the new space economy mean for the well-being of societies? How will the exponential increase in space traffic and waste impact climate sustainability on Earth? What technological developments could be accelerated, for example, in terms of quantum cryptography? How is space shaping up as a military arena in a context of growing international tensions? What should a new system of global governance of space look like? The answers to these questions will largely define the future evolution of humanity.

Photography: pxhere.com

Eduard Mayol, trainee student at the CETC, has participated in this issue of *Idees d'actualitat*.

International politics and globalization

Hal Brands The New Autocratic Alliances

L'article proporciona una anàlisi en profunditat de l'evolució i la naturalesa de les aliances internacionals, contrastant exemples històrics i moderns amb un enfocament en el sistema d'aliances dels EUA i la xarxa emergent d'adversaris dels EUA. El sistema d'aliança dels Estats Units, especialment des de la Segona Guerra Mundial, es destaca com a expansiu, durador i eficaç. Ha jugat un paper clau en la pacificació de regions abans volàtils i l'establiment d'un equilibri de poder favorable per a les democràcies. Tanmateix, l'autor adverteix que l'èxit d'aquest sistema pot amagar els reptes als quals s'enfronten els Estats Units oposat a una coalició d'adversaris en evolució a tota Euràsia. A diferència de les aliances tradicionals dels Estats Units basades en garanties de seguretat formals i una confiança profunda, l'autor subratlla que el panorama modern de les aliances és polifacètic. Les aliances poden adoptar diferents formes, des de pactes de no agressió fins a associacions militar-tecnològiques destinades a interrompre l' statu quo. L'autor traça paral·lelismes històrics, com el Tractat de Rapallo i el Pacte Molotov-Ribbentrop, destacant com aquests acords van facilitar un comportament agressiu reduint l'aïllament i donant-hi cobertura estratègica. Tot i mancar d'una profunda coordinació, considera que aquestes aliances van alterar significativament l'ordre internacional. Assevera que les aliances eurasiàtiques actuals impliquen una associació en expansió entre la Xina i Rússia, que també reforça els seus llaços amb Corea del Nord i l'Iran. Tot i que no són tractats de defensa formals, aquestes relacions reforcen les capacitats militars dels estats revisionistes i redueixen el seu aïllament estratègic. Al seu entendre, la proximitat estratègica entre les potències revisionistes eurasiàtiques facilita la cooperació i l'intercanvi de tecnologies militars. La modernització militar de la Xina s'ha beneficiat de la tecnologia russa malgrat els embargaments d'armes occidentals. Mentrestant, les relacions de defensa de Rússia amb l'Iran i Corea del Nord també permetem millorar les seves capacitats militars. Aquestes aliances redueixen els costos de l'agressió per mitjà del suport mutu en les crisis a la vegada que compliquen els escenaris operatius per als Estats Units, ja que poden provocar escalades inesperades o dificultar la gestió dels conflictes. L'autor conclou que els responsables polítics dels Estats Units han de repensar els supòsits sobre les capacitats i la cooperació dels possibles adversaris. Subratlla la necessitat d'anticipar com aquestes aliances podrien evolucionar i afectar l'estabilitat global, instant a la creació de coalicions proactives per contrarestar la creixent interconnexió entre els adversaris dels EUA.

Comfort Ero The Trouble With "the Global South"

L'article recull de l'evolució de les actituds dels responsables polítics occidentals cap a la resta del món, especialment centrant-se en l'aparició del concepte de "Sud global". En el passat, les capitals occidentals sovint ignoraven la possibilitat que els països no occidentals tinguessin opinions diferents, excepte aquells considerats "bons socis" que s'alineaven amb els interessos occidentals. Tanmateix, després de la Guerra Freda, els responsables polítics occidentals esperaven que els països en desenvolupament adoptessin els enfocaments occidentals de la democràcia i la globalització. Hi havia poca preocupació que els estats no occidentals poguessin rebutjar les normes occidentals o percebre l'estructura de poder global com una influència injusta dels llegats colonials. Avui dia, les discussions sobre polítiques occidentals reconeixen que el Sud global té la seva pròpia visió que reflecteix un canvi d'actituds. Aquest terme es refereix àmpliament a països d'Àfrica, Àsia i Amèrica

Llatina, que inclou diverses nacions que van des dels poderosos membres del G-20 com el Brasil i Indonèsia fins a països menys desenvolupats com Sierra Leone i Timor-Leste. Malgrat algunes experiències històriques compartides i objectius futurs, el Sud global no constitueix una entitat homogènia i els seus membres presenten divergències significatives en interessos, valors i perspectives. L'autor destaca el risc de simplificació excessiva quan els responsables polítics occidentals tracten el Sud global com una entitat cohesionada, ja que aquest enfocament pot portar a ignorar les preocupacions dels països individuals. En lloc de centrar-se només en estats influents com el Brasil i l'Índia, considera que cal un marc polític més ampli per abordar els problemes complexos als quals s'enfronten els països en desenvolupament, com ara el deute, el canvi climàtic, els reptes demogràfics i els conflictes interns. A més, subratlla la manca d'un portaveu únic per al Sud global. Mentre que alguns països com Brasil, la Xina i l'Índia competeixen pel lideratge, prioritzen altres relacions internacionals per sobre la representació dels interessos globals del Sud, altres països com Sud-àfrica s'enfronten a reptes interns i lluiten per reunir una entitat cohesionada. En darrer terme, l'autor argumenta contra la idea d'identificar un líder per al Sud global, posant èmfasi en la importància d'abordar els reptes urgents als quals s'enfronten els països per separata en lloc de centrar-se en la dinàmica de lideratge geopolític. Això inclou abordar qüestions com les tensions provocades per l'increment del deute, la inestabilitat política, els problemes de seguretat i les crisis humanitàries que afecten els estats petits i mitjans del Sud global.

Haaretz Netanyahu Has Become Israel's Agent of Destruction

L'editorial del diari israelià *Haaretz* carrega contra el primer ministre Benjamin Netanyahu i li retreu la llarga llista d'estrepitosos fracassos en la crisi diplomàtica entre Israel i el seu principal aliat. Des que va esclatar la guerra, els Estats Units han fet l'impossible per recolzar-lo. El 25 de març passat, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va adoptar una resolució que exigeix un alto el foc immediat durant el mes de ramadà, així com l'alliberament immediat i incondicional de tots els ostatges retinguts per Hamàs. Els intents anteriors d'aprovar una resolució similar havien fracassat, però en aquesta ocasió els Estats Units es van abstenir en comptes d'exercir el seu poder de veto i la resolució es va aprovar. Tot i això, en lloc d'admetre que s'havia tornat a equivocar i canviar de seguida la seva postura cap a Washington, Netanyahu va optar per continuar desacreditant i provocant els nord-americans. Com és habitual, Benny Gantz, membre del gabinet de guerra, va intentar recompondre els plats trencats de Netanyahu afirmant que el primer ministre hauria d'anar en persona als Estats Units i reunir-se directament amb el president Biden i els alts funcionaris del seu Govern. *Haaretz* sosté que Netanyahu s'ho ha buscat. Els nord-americans han fet l'impossible per deixar clar a Israel que se'ls havia esgotat la paciència. La tensió també ha crescut davant de la possibilitat d'una operació militar a Rafah i el president Joe Biden ha traslladat a Netanyahu la seva ferma oposició a una ofensiva a gran escala en aquesta ciutat. Tot i això, Netanyahu, els seus ministres i els membres del seu gabinet han menystingut el suport nord-americà, com si Israel no depengués del suport militar i de la cúpula de ferro diplomàtica que li proporciona els Estats Units. En darrer terme, *Haaretz* denuncia que Netanyahu s'ha convertit en una càrrega per a Israel: exposa el país a riscos estratègics que podrien costar molt car i perjudica deliberadament la

ciutadania en nom de la seva pròpia supervivència política. És hora que dimiteixi i doni a Israel l'oportunitat de sortir del pou on l'ha enfonsat.

Fred Kaplan We Could Be on the Verge of a New Stage of the Israel-Hamas War

Els recents atacs aeris israelians a Gaza i Síria, que van provocar la mort de set cooperants de la *World Central Kitchen* (WCK) i set oficials iranians, han intensificat les preocupacions sobre l'escalada de la guerra en curs i la necessitat urgent d'acabar-la. L'atac al comboi del WCK va impulsar els grups d'ajuda a suspendre les operacions a Gaza, on les condicions humanitàries són nefastes. L'atac deliberat contra els oficials iranians planteja preguntes sobre les possibles represàlies iranianes i els canvis estratègics en el conflicte. L'atac israelià al comboi WCK, encara que reconegut com un error pels funcionaris israelians, posa de relleu els problemes amb els acords de cara a reduir la intensitat del conflicte per tal de prevenir conflictes accidentals mitjançant la coordinació d'operacions militars i humanitàries. L'incident ha cridat l'atenció sobre reptes més amplis a Gaza, inclosa la interferència de Hamàs en els lliuraments d'ajuda i la seva manca de compromís per protegir els civils. Les crítiques públiques del president Biden als fracassos de la desescalada d'Israel senyalen un canvi potencial en la política dels Estats Units cap a una pressió més significativa sobre Israel per millorar la coordinació amb els esforços humanitaris. L'autor també assenyala que potències com ara els Estats Units, Egipte, Qatar i l'Aràbia Saudita han d'implicar-se en els esforços diplomàtics per posar fi al conflicte., ja que amb l'escalada de les tensions i les crisis humanitàries, hi ha una urgència creixent perquè aquests poders intensifiquen la pressió i les iniciatives diplomàtiques per aconseguir un alto el foc i resoldre el conflicte.

Yasmeen Serhan How Israel and Its Allies Lost Global Credibility

El conflicte prolongat entre Israel i Gaza no només ha causat un immens patiment a la regió, sinó que també ha danyat greument la reputació global d'Israel. L'administració de Biden ha expressat la seva preocupació per la conducta d'Israel durant el conflicte, advertint que està perdent suport internacional a causa dels bombardeigs indiscriminats i de les víctimes civils. El sentiment públic cap a Israel ha canviat negativament a diversos països, inclosos els aliats tradicionals com els Estats Units i Alemanya. El suport a les accions d'Israel a Gaza ha disminuït, i les crítiques han augmentat per les infraccions percebudes del dret internacional humanitari i els esforços d'ajuda humanitària insuficients. Fins i tot els partidaris acèrrims d'Israel, com Alemanya, s'estan tornant més crítics a l'hora d'expressar la seva preocupació per l'elevat nombre de morts civils i la manca d'ajuda humanitària adequada. Els legisladors d'aquests països temen que la defensa de les accions d'Israel pugui socavar la seva pròpia credibilitat en el dret internacional i els drets humans. La disminució del suport internacional a Israel s'està traduint en accions concretes, com ara que Canadà aturarà els futurs enviaments d'armes a Israel i una pressió creixent al Regne Unit perquè faci el mateix. Les crides als Estats Units

per condicionar l'ajuda militar a Israel també estan guanyant força, sobretot després del mortal atac aeri a un comboi d'ajuda de *World Central Kitchen*. Malgrat aquestes advertències i conseqüències, el lideratge israelià ha rebutjat les crides a un alto el foc i segueix negant la gravetat de la crisi humanitària a Gaza. El conflicte en curs corre el risc de danyar encara més la posició global d'Israel, amb possibles repercussions a llarg termini tant per a Israel com per als seus aliats.

Stéphane Madaule La comida es un arma geopolítica de Putin

En aquesta entrevista, Stéphane Madaule, expert en el mercat mundial de cereals, alerta sobre una realitat de la qual es parla poc, la transformació de Rússia en una potència exportadora de cereals en els darrers quaranta anys. Aquest factor ajuda a explicar la política de Vladímir Putin, no només pel que fa a Ucraïna sinó a l'Àfrica. Des de l'arribada de Putin al poder el 2000, Rússia s'ha esforçat a reduir la dependència del mercat mundial augmentant la producció pròpia. Li va ajudar la menor necessitat de cereals destinada al consum animal, cosa que va alliberar automàticament excedents per a l'exportació. Aquesta política va funcionar tan bé que el país no només es va convertir en autosuficient sinó també en exportador net. Rússia ha modernitzat les seves explotacions i s'han produït grans inversions, russes i estrangeres, també a la cadena logística dirigida a l'exportació. Les estadístiques del [Consell Internacional de Cereals](#) així ho testimonien: 65 milions de tones el 2000, 135 milions de tones el 2017. En el futur, gràcies al canvi climàtic, no s'exclou que hi hagi noves oportunitats per a la sembra de cereals a zones afectades per l'escalfament, la qual cosa augmentaria la producció i les exportacions. Així doncs, l'expansionisme geopolític rus a l'Àfrica, com ara Mali, Burkina Faso, Níger i la República Centreafricana, es veu enfortit per aquesta nova arma alimentària. Rússia no només es presenta amb capacitat per recolzar la seguretat del territori a alguns països d'aquesta zona del món. I no només és capaç de subministrar energia a bon preu. També pot alimentar, en part, les ciutats africanes en creixement demogràfic exponencial. Als anys 80 del segle passat, era França la que subministrava cereals als països esmentats. Els venia o els regalava com a ajuda alimentària. Per tant, en el pla geoestratègic, el canvi és radical. Rússia veu com es reforça la seva influència als països africans i, en general, als països del sud que busquen un lideratge no occidental. L'alimentació és una arma geopolítica per a Putin i un aspecte clau de la seva ambició de gran potència per a Rússia.

Marlène Laruelle Poutine: réseaux et influences en Europe après les «non-élections»

Si les eleccions presidencials russes del 17 de març ofereixen una nova prova del caràcter autoritari del règim rus, seria enganyós veure la pràctica política del Kremlin com un simple mirall invertit de la democràcia liberal europea. Perquè el Kremlin també disposa de relleus sòlids a la Unió Europea. Sens dubte, la guerra a Ucraïna ha comportat que alguns d'aquests discursos siguin inaudibles durant un temps. Però a mesura que la guerra s'allarga, les temptacions d'acostament al Kremlin haurien d'augmentar. En aquest context la revista *Le Grand Continent* entrevista la professora Marlène Laruelle, de la George

Washington University, que analitza les repercussions de la votació del 17 de març sobre el règim de Putin i reflexiona sobre quins suports podrà comptar fins a les eleccions europees del juny i més enllà dins del sistema polític europeu. L'autora aborda amb detall les relacions i convergències entre el poder polític rus i determinades faccions polítiques a Europa, especialment en el context de l'atractiu ideològic del putinisme. Destaca que a més de les maniobres d'interferència i desinformació, el poder polític rus manté vincles ideològics amb part de la classe política europea. En efecte, una part de l'extrema dreta europea expressa simpaties cap a Putin, pel seu nacionalisme i el seu ultraconservadorisme. Paral·lelament, determinats segments de l'esquerra europea, nostàlgica de l'URSS, tenen una relació ambivalent amb el Kremlin mentre les minories russes a l'Europa de l'Est i algunes diàspores donen suport obertament al règim rus. També subratlla la capacitat d'atracció ideològica de Putin a Europa, que es manté, sobretot, a través de la visió d'una Rússia resistent a la influència americana, promovent els valors conservadors i cristians, tot i que els llaços polítics s'han afeblit a causa de la guerra d'Ucraïna, obligant alguns actors a reposicionar-se públicament. Tot i així, malgrat les tensions polítiques vinculades a la guerra, els partits d'extrema dreta com l'AfD a Alemanya i part de l'extrema dreta italiana es mantenen obertament prorussos mentre alguns països centreeuropeus, com Hongria i Eslovàquia, comparteixen proximitat ideològica amb el Kremlin. D'altra banda, l'autora afirma que cal dissociar l'il·liberalisme i l'orientació geopolítica, ja que la guerra a Ucraïna ha demostrat que les tendències il·liberals a Europa no garanteixen necessàriament una orientació prorussa, a la vegada que les lògiques europees internes poden convergir amb els discursos de l'elit russa sense estar directament influenciades per Rússia. En definitiva, tot i que la guerra d'Ucraïna ha canviat la dinàmica política a Europa, l'atracció per la ideologia de Putin persisteix en certs cercles, especialment entre els partits d'extrema dreta i els que comparteixen valors nacionalistes i conservadors.

Jamie Dettmer Ukraine is at great risk of its front lines collapsing

L'autor alerta de que tot i que és poc probable que Moscou acabi ocupant tota Ucraïna, com més durí el conflicte, més territori podria guanyar fins arribar al riu Dniepr o ocupar la ciutat d'Odessa. Segons fonts militars ucraïneses, la situació és molt delicada i fins i tot es tem possibles col·lapses a les línies del front degut a l'aclaparador avantatge numèric de les tropes russes. Les mateixes fonts subratllen la necessitat crítica de tecnologies i recursos militars específics, i afirmen que fins i tot l'ajuda aprovada pot no ser suficient per evitar pèrdues importants en el camp de batalla. En aquests sentit, la imminent ofensiva russa, prevista per aquest estiu, està causant alarma entre els líders ucraïnesos, que subratllen la necessitat urgent de disposar de més homes i armes essencials, inclosos obusos d'artilleria i drons. Els oficials també expressen la seva frustració pel retard o el suport inadequat occidental, així com assenyalen els reptes logístics en la mobilització de tropes addicionals. Així doncs, malgrat els recents ajustaments de la política de reclutament, creix l'escepticisme sobre la capacitat del país per fer front a un possible atac rus massiu, una situació que es veu agreujada per les tensions polítiques i els reptes associats amb el reclutament.

José Pedro Teixeira Fernandes O que é vencer a guerra na Ucrânia?

L'autor de l'article reflexiona sobre quin és el concepte de victòria en una guerra i afirma que es tracta d'un tema complex que no es pot definir únicament per paràmetres mesurables i indiscutibles. Tot i que hi ha intents de quantificació, com ara el nombre de soldats morts o el territori guanyat o perdut, aquestes mesures se centren en l'estratègia i en objectius polítics més amplis, no en aspectes tàctics o de combat. La guerra evoluciona amb el temps, i els seus objectius polítics també es transformen a mesura que es desenvolupa el conflicte. El resultat d'una guerra doncs no es limita generalment a una simple victòria o derrota, sinó que es produeix a través d'un espectre de possibilitats amb diferents graus d'èxit i conseqüències. No és estrany que tant els guanyadors com els perdedors experimentin diferents nivells d'èxit o de fracàs en relació als seus objectius polítics que no només proporcionen un criteri per avaluar la victòria, sinó que també revelen les complexitats subjacents. Per exemple, en el cas de la invasió russa d'Ucraïna, els objectius inicials d'Ucraïna eren defensius, orientats a la seva supervivència davant la invasió russa i a retardar l'avenç de les forces russes. Tanmateix, després del fracàs de la guerra llampec russa, els objectius van evolucionar fins a incloure la recuperació de territoris perduts i fins i tot l'enderrocament de Vladimir Putin. A mesura que s'allarga la guerra, però, els objectius i les expectatives de les parts implicades poden canviar, sobretot tenint en compte les limitacions polítiques i les realitats de les democràcies liberals. En aquest context, l'autor considera que és crucial que Ucraïna i els seus aliats occidentals redefineixin de manera realista els seus objectius polítics per evitar concedir avantatges a Rússia, els objectius polítics de la qual també estan evolucionant al llarg del conflicte. En definitiva, l'autor posa de manifest la complexitat de definir la victòria en un context de guerra prolongada i subratlla la importància d'un enfocament estratègic i realista per assolir objectius polítics factibles.

Ana Alonso El hombre que te explica por qué se rompió Estados Unidos

Roger Senserrich, un polític que ha viscut als Estats Units durant dues dècades, analitza en profunditat la política del país en el seu darrer llibre titulat *Por qué se rompió Estados Unidos. Populismo y polarización en la era Trump* (Editorial Debate, 2024), on explora les raons de l'èxit de Donald Trump i la seva connexió amb nombrosos ciutadans nord-americans. Al seu llibre, Senserrich argumenta que la ruptura als Estats Units no va començar amb Trump, sinó que va ser impulsada per Richard Nixon, que va redefinir radicalment la política del país a partir del 1968. Nixon va introduir la política del ressentiment, que ha definit el populisme conservador tant als Estats Units com a altres parts del món. També va reconfigurar les coalicions electorals, desplaçant el sud cap al Partit Republicà, i va impulsar reformes institucionals que van afeblir a l'esquerra i van afavorir el domini republicà a les dècades posteriors. Senserrich assenyala que la polarització als Estats Units prové principalment del bàndol republicà. Mentre que els demòcrates s'han mogut lleugerament cap a l'esquerra, els republicans han adoptat una

posició molt més dretana, especialment sota líders com Reagan i Gingrich, i amb la proliferació de mitjans conservadors com Fox News i figures de la ràdio com Rush Limbaugh. El polític també critica el paper dels mitjans de comunicació en la polarització, destacant com la desaparició de la neutralitat mediàtica i l'aparició de mitjans de dreta han contribuït a dominar el discurs públic. Senserrich sosté que personatges com Limbaugh i Tucker Carlson actuen per interès econòmic més que no pas per convicció ideològica. També considera que els mitjans tracten Trump de manera inapropiada en no destacar adequadament les seves transgressions i desviacions ètiques, la qual cosa contribueix a la seva popularitat entre certs sectors de la població. Pel que fa a les eleccions del proper mes de novembre, adverteix que el futur de la democràcia nord-americana està en joc. Descriu Trump com un polític autoritari i conservador la reelecció del qual podria representar un risc per a les llibertats i els valors democràtics. Tot i que reconeix que hi ha una certa resistència dins del Partit Republicà cap a Trump, considera que les elits republicanes no han tingut la voluntat de confrontar-lo efectivament. En darrer terme, l'autor planteja un panorama preocupant on la polarització política, la influència dels mitjans conservadors i el ressorgiment de l'autoritarisme amenacen la democràcia als Estats Units. Adverteix que les properes eleccions presidencials seran decisives per al futur del país i advoca per defensar els valors democràtics davant del populisme i la polarització.

Christophe Jaffrelot Narendra Modi, une autre idée de la démocratie

Des que va arribar al poder fa deu anys, el primer ministre Narendra Modi ha trencat amb el projecte laïcista concebut pels pares de la Constitució índia. Aquest desenvolupament es caracteritza per una etnicització de la democràcia i per l'aparició d'una forma d'autoritarisme que soscava totes les institucions. Mil i una maniobres permeten delmar l'oposició. Les més habituals prenen la forma de controls fiscals o d'una investigació policial i es porten a terme amb diversos pretextes per intimidar membres del Partit del Congrés o grups regionals. L'objectiu és animar els opositors a abandonar la seva família política per unir-se al BJP, cosa que també pot comportar la concessió d'un càrrec ministerial o una altra sinecure. Els opositors que rebutgen la pastanaga coneixen el pal: la majoria de les vegades, processaments que els poden portar a la presó (com ho demostra la detenció del cap del govern de l'estat de Delhi), o la congelació dels comptes bancaris dels seus grups polítics, cosa que acaba de passar amb el Partit del Congrés. Malgrat l'autoritarisme del govern de Modi, l'elecció segueix sent el mètode de nomenament dels líders polítics, la qual cosa té dos grans avantatges. En primer lloc, l'organització d'eleccions permet reivindicar l'estatus de democràcia, "la més gran del món", diuen els líders occidentals. En segon lloc, Modi aposta per les eleccions perquè d'això ve la seva legitimitat: el mandat del poble l'autoritza a afeblir la resta de centres de poder. En particular els garants de l'estat de dret. Com podria el poder judicial, per exemple, gosar oposar-se al que emana del poble? Aquí la legitimitat preval sobre la legalitat. D'altra banda, Modi també pot comptar amb un poder financer incomparable durant les campanyes. El BJP hauria gastat gairebé 3.000 milions d'euros des de 2019, aproximadament tant com tots els altres partits junts. El govern de Modi va aprovar l'any 2017 una llei que estableix un sistema que garanteix l'anonimat dels donants, els anomenats "electoral bonds". Dins del sector privat, els diners provenen d'un

grapat d'empresaris que gaudeixen de la condició d'oligarques. Ajuden el govern finançant-lo, a canvi d'innombrables prebendes, i a través dels mitjans de comunicació dels quals a poc a poc van prenent el control. Finalment, el govern també compta amb una xarxa d'activistes disciplinats que tenen com a principal tasca exercir una forma de policia cultural sobre el terreny. L'objectiu preferit d'aquests vigilants: els musulmans. Supervisats pel moviment nacionalista hindú, aquests activistes treballen conjuntament amb el partit-estat en què s'està convertint el BJP. Això ofereix al poder una profunditat social sense precedents: el manteniment de l'ordre (cultural) està garantit per aquestes tropes fidels.

Alex de Waal & Mulugeta Gebrehiwot Berhe Ethiopia Back on the Brink

L'article destaca la complexa i deteriorada situació a Etiòpia després del final de la guerra del Tigray. El conflicte, que va acabar oficialment fa 18 mesos, va provocar un nombre ingent de víctimes tant entre soldats com entre civils, atrocitats generalitzades i greus danys econòmics a Etiòpia. Malgrat l'alto el foc, el país continua en crisi a causa de les rebel·lions i insurreccions en curs a diverses regions, la qual cosa ha provocat una fam generalitzada i necessitats humanitàries importants. La guerra de Tigray, ha deixat profundes cicatrius a Etiòpia, causant immenses pèrdues de vides i destrucció. Tot i que el novembre de 2022 es va declarar un alto el foc, la pau continua essent esquiva. El govern etiòp ara s'enfronta a múltiples insurreccions, incloses les regions d'Amhara i Oromia. La situació ha provocat l'aparició de zones prohibides al país, una greu escassetat d'aliments i una catàstrofe humanitària imminent que afecta milions de persones. A més, les polítiques exteriors del primer ministre Abiy Ahmed han agreujat les tensions amb els països veïns, com ara Somàlia i el Sudan, i han portat Etiòpia a un conflicte de poders més ampli que involucra potències regionals com els Emirats Àrabs Units, Egipte, l'Àrabia Saudita i Turquia, cosa que ha desestabilitzat encara més la regió de la Banya d'Àfrica. L'autor argumenta que cal un compromís internacional urgent, especialment dels Estats Units, per abordar la crisi polièdrica d'Etiòpia. Això inclou augmentar l'assistència humanitària per prevenir la fam massiva, pressionar els aliats de l'Orient Mitjà perquè deixin d'alimentar els conflictes a la regió i donar suport a un diàleg nacional inclusiu dins d'Etiòpia per evitar una nova fragmentació violenta. El context històric que ofereix l'article destaca el complex paisatge polític d'Etiòpia, caracteritzat per la diversitat ètnica i una història de conflictes interns. La promesa inicial de reforma i unitat del primer ministre Abiy Ahmed ha donat pas a una major divisió i inestabilitat, agreujada pel seu enfocament de confrontació cap a diversos grups ètnics i estats veïns. L'aliança amb els Emirats Àrabs Units ha impulsat encara més les ambicions d'Abiy, donant lloc a decisions de política exterior arriscades i tensions regionals. En definitiva, Etiòpia s'enfronta a una greu crisi humanitària agreujada per la fragmentació política, les tensions ètniques i l'escalada dels conflictes regionals. Es requereix una acció internacional urgent per evitar una major desestabilització i fer front a les necessitats humanitàries immediates de milions d'etiòps en risc de morir de fam.

Catalonia, Spain, Europe

Política&prosa Nos(altres) junts

Tot i que la immigració no és un fenomen nou a Catalunya, l'editorial de la revista *Política&prosa* assenyala que la novetat afegida és la globalització econòmica: les migracions internacionals creixen, s'acceleren i es diversifiquen arreu del món, la qual cosa ha comportat que poc més de 2,8 milions de persones han arribat de l'estranger a Catalunya des de l'any 2000 fins al 2022, fent possible el salt dels 6 als 8 milions d'habitants el 2023. Aquesta arribada massiva situa la immigració com el factor fonamental en l'evolució de la població i la renovació poblacional, seguint el ritme del cicle econòmic. Aquest canvi vertiginós és el caldo de cultiu de la demagògia i de la xenofòbia, sobretot en cicles de crisi econòmica. Quan el sistema econòmic es caracteritza per una creixent desigualtat i amenaça amb la fi de la mobilitat social ascendent per a les generacions més recents, el discurs de la involució de neoconservadors i extremistes de dretes va guanyant terreny entre la població i la classe política. La immigració es converteix en el boc expiatori, desplaçant la lluita de classes a la «lluita de races». Des d'aquesta òptica, cal preguntar-nos sobre la salut de la democràcia a casa nostra i al conjunt de la Unió Europea: normalitzar l'antipolítica vulnera els límits del marc democràtic i ens situa en un espai on només es troben còmodes els partits xenòfobs i populistes. La política democràtica -també els mitjans de comunicació- hauria de començar per qüestionar l'aproximació mateixa al fenomen migratori i defugir les amalgames apriorístiques. Tot plegat ens obliga a defugir les formes màgiques i les fórmules màgiques. En el terreny formal, cal deixar d'establir un paral·lelisme entre la resposta *bonista* i les tesis racistes i xenòfobes. El *bonisme*, per la seva simplificació del problema, pot ser criticable, però el racisme i la xenofòbia no només són censurables sinó que se situen fora del terreny de joc de la democràcia. Pel que fa a les fórmules, és del tot estèril plantejar dilemes teòrics entre la integració i l'assimilació, i cal establir elements aglutinadors, uns fonaments, que s'haurien de sostenir sobre la base dels valors de la Il·lustració, de l'humanisme i de la modernitat i, en el terreny polític, de la democràcia liberal i els drets humans. El nucli de tota política migratòria és el pacte de ciutadania, el codi compartit de drets i deures, que s'imposa a tothom, i un marc de laïcitat, allunyat del laïcisme doctrinari. Tot seguit cal implementar les polítiques, començant per les socials, per a garantir l'accés de tothom a l'Estat de benestar i evitar la pugna entre els pobres i els més pobres, els que acaben d'arribar. Això demana més recursos i menys discursos. Finalment, l'editorial també destaca que també caldria actualitzar un repartiment normatiu que està desfasat: gran part de les polítiques públiques estan subordinades a una distribució competencial establerta per la Constitució de 1978, aprovada en un context històric i social ben diferent de l'actual.

Wouter van de Klippe Honesty needed to save just transition in EP elections

L'autor descriu una sèrie de novetats preocupants a tot Europa, centrant-se en els canvis polítics, els reptes ambientals i els problemes econòmics. Descriu un context on les

protestes massives d'agricultors s'estan produint juntament amb el previsible ascens de partits d'extrema dreta a les properes eleccions europees. A més, els conflictes militars s'han intensificat a nivell mundial mentre l'amenaça del canvi climàtic empitjora, amb impactes significatius com la sequera que afecta una part substancial de la Unió Europea. En aquest context es preveu que les properes eleccions al Parlament Europeu es tradueixin en una possible victòria de la dreta, que podria tenir conseqüències nefastes per a les polítiques mediambientals d'Europa. El grup d'Identitat i Democràcia d'extrema dreta, que s'oposa a les iniciatives ecològiques, podria incrementar de manera significativa el seu nombre d'escons, mentre que el grup Verd/ALE podria veure una disminució de la representació. Paral·lelament, el Partit Popular Europeu (PPE), tradicionalment de centre-dreta, s'està desplaçant cap a la dreta, rebutjant aproximacions amb partits de centre-esquerra. Aquest moviment corre el risc d'enfortir l'extrema dreta, en lloc de contenir-la, com adverteixen els teòrics polítics. En particular, el PPE ha adoptat una posició cada vegada més antiambiental. El panorama econòmic també és difícil, amb importants pèrdues de llocs de treball i dificultats econòmiques per a molts ciutadans. L'autor demana als responsables polítics europeus que s'enfrontin amb honestedat als impactes de les transicions verdes sobre els mitjans de vida, com es veu en protestes com el moviment de les armilles grogues i les protestes dels agricultors. També subratlla la importància de donar suport financer i cultural a les comunitats afectades durant la transició cap a una economia verda. Conclou amb una advertència que sense canvis significatius en la direcció política, les properes eleccions podrien donar pas un Parlament contrari a una transició justa cap a un futur sostenible.

Marion Van Renterghem The Orbán/Trump alliance is a threat to Europe

L'autora qualifica Viktor Orbán com un cavall de Troia que actua a cara descoberta al si de la Unió Europea i l'OTAN. A diferència dels cavalls de Troia tradicionals que amaguen la seva veritable naturalesa, Orbán s'alinea obertament amb els enemics dels seus aliats. Subratlla que Orbán destaca com l'únic líder de la UE i de l'OTAN que dóna suport tant a Vladimir Putin de Rússia com a Donald Trump dels Estats Units, dues figures obertament hostils als valors i institucions occidentals. Les accions d'Orbán inclouen felicitar Putin per la seva reelecció, retardar o oposar-se a les mesures contra Rússia i intentar bloquejar el suport europeu a Ucraïna. L'enfocament d'Orbán sembla implicar jugar en ambdós bàndols, aprofitant la necessitat d'unanimitat al Consell Europeu per protegir-se de possibles sancions. Però l'afinitat d'Orbán amb Trump i Putin va més enllà de les simples aliances geopolítiques. Comparteixen afinitats ideològiques arrelades en el nacionalisme, l'autoritarisme i el menyspreu per les normes democràtiques liberals. Trump ha elogiat obertament Orbán com un líder fort i model a seguir, fent-se ressò de les seves tàctiques il·liberals per consolidar el poder mitjançant el control dels mitjans de comunicació i la manipulació judicial. L'autora suggereix que aquesta alineació no és només una coincidència, sinó que està impulsada per una visió compartida de la governança caracteritzada per l'erosió dels principis democràtics. La consolidació potencial d'aquest eix, si es realitza, podria suposar un repte important per a la democràcia liberal tant a Europa com als Estats Units, ja que la seva ambició és remodelar les institucions

internacionals a favor d'un ordre il·liberal. L'autor conclou que el paper d'Orbán dins d'aquesta aliança és fonamental, ja que aprofita la seva posició per amplificar la influència de figures com Trump i Putin dins del panorama polític europeu. També adverteix de les possibles conseqüències d'una aliança d'aquest tipus, que podria suposar la decadència dels valors democràtics liberals a banda i banda de l'Atlàntic, preparant el camí per a un ordre internacional més autoritari.

Ruth Ferrero La UE y el blindaje de la Defensa en el 75 aniversario de la OTAN

Es compleixen 75 anys de la creació de l'OTAN el 4 d'abril de 1949. Segons la seva línia oficial, l'aliança transatlàntica va ser creada amb la intenció de complir tres objectius: dissuadir l'expansionisme soviètic, evitar ressorgir un militarisme nacionalista a Europa mitjançant la presència nord-americana i animar el procés d'integració europeu. La fi de la Guerra Freda va provocar la necessitat d'una adaptació a un nou entorn de seguretat, sense l'enemic soviètic a les portes hi havia dues alternatives, dissoldre's o reconfigurar-se i aquesta va ser l'opció escollida. Això va comportar un nou concepte estratègic que s'articulava al voltant de conceptes com el d'ingerència humanitària o el dret a protegir i amb què s'inaugurava un Nou Ordre que se sostenia sobre el criteri moral que beneficiés els interessos nord-americans a cada moment. Des d'aleshores aquesta ha estat la pauta, fins a la cimera de l'OTAN de Madrid del 2022 on, novament, s'aprova un nou concepte estratègic pel qual es tornava a replantejar el paper de l'organització al món, aquesta vegada després de la invasió a gran escala de Rússia a Ucraïna on es va materialitzar de manera més clara l'assertivitat en política exterior que ja anunciava Vladimir Putin des de la Cimera de Munic de 2007. En el nou concepte s'anunciava ja el que en aquests moments comencem a observar cada vegada de manera més clara. Es va dir llavors molt clarament que les comeses principals de l'Aliança serien: dissuasió i defensa, prevenció i gestió de crisi i seguretat cooperativa. També es va identificar el rival sistèmic de l'Aliança, la Xina, i s'apuntava l'enemic a batre a curt termini, la Federació Russa. L'autora afirma que això no té res a veure amb la conjuntura. Més aviat, la conjuntura està ajudant a accelerar el procés, recolzant-se en els discursos basats en la hipòtesi de la immediatesa de la guerra contra Rússia que incentiven la por i la incertesa de la ciutadania a Europa. El discurs securitari de l'amenaça bèl·lica s'ha instal·lat, ja està totalment normalitzat. I és en aquest marc des d'on cal analitzar la proposta que ha portat el secretari general de l'OTAN, Jens Stoltenberg, al Consell de Ministres d'Afers Estrangers de l'OTAN. Una proposta que planteja la necessitat de blindar un fons permanent a cinc anys per una suma de 100.000 milions d'euros on tots els Estats membres de l'Aliança aportarien en funció de la seva economia. Sigui com sigui, el debat continua obert, i la decisió s'adoptarà després de les eleccions al parlament europeu. És aquest un bon moment per veure què n'opina la ciutadania.

Daniel Freund Defending the rule of law in the EU

L'article apunta l'evolució de la situació a Europa durant els últims cinc anys pel que fa a la

defensa de la democràcia i els valors europeus, especialment davant dels reptes plantejats pels moviments populistes de dreta en determinats estats membres com Polònia, Hongria, Eslovènia, Bulgària i la República Txeca. L'autor destaca quatre fets principals derivats de les experiències i accions del Parlament Europeu durant aquest període: Primer el canvi de l'euroescepticisme a la crítica a la democràcia liberal: els moviments populistes de dreta dins de la UE han desplaçat el seu enfocament de la defensa de possibles sortides dels estats membres (per exemple, el Brexit) per criticar Brussel·les per la percepció d'interferència en els afers interns dels estats membres. Ara demanen una reforma de la UE per prioritzar la sobirania de l'estat per sobre dels valors democràtics liberals com l'estat de dret i els drets fonamentals. Aquest canvi ha estat liderat per governs de països centreeuropeus com Hongria i Polònia, principals receptors de fons de la UE amb un historial democràtic pobre. Segon, la construcció d'institucions democràtiques resilient: l'exemple de Polònia, on l'oposició va guanyar eleccions però encara s'enfronta a reptes per revertir les reformes autoritàries passades, la qual cosa subratlla la importància de construir institucions que puguin resistir als embats de la dreta il·liberal, ja que els governs d'extrema dreta sovint reestructuren les institucions estatals per consolidar el seu poder i limitar l'oposició. Tercer, l'estat de dret com a eina: la UE ha introduït mecanismes com el de l'estat de dret i el de recuperació i resiliència per abordar les violacions de l'estat de dret i la corrupció als estats membres. No obstant això, l'aplicació d'aquestes eines ha estat inconsistent i subjecta a consideracions polítiques en lloc de fonamentar-se en avaluacions objectives de les violacions de l'estat de dret. Finalment, les sancions financeres i la congelació de fons de la UE han demostrat ser eficaços per frenar les tendències antidemocràtiques dins dels estats membres. La congelació de fons a Polònia va comportar conseqüències electorals per al partit governant, mentre que Hongria va iniciar algunes reformes judicials com a resposta. En darrer terme, l'autor destaca la lluita en curs per defensar la democràcia europea contra els moviments populistes de dreta i la importància d'utilitzar les institucions de la UE amb eficàcia per defensar els valors democràtics liberals. Subratlla la necessitat que s'exerceixi una pressió política sostinguda i un suport públic per garantir que aquestes institucions siguin resilient i capaces de plantar cara als corrents antidemocràtics dins de la UE.

Democracy, diversity and culture

Helena Rosenblatt Who's Afraid of Freedom? The Fight for Liberalism's Future

L'autora analitza la crítica al liberalisme de John Gray i Samuel Moyn, que argumenten que el liberalisme s'enfronta a una crisi però n'interpreten les causes i les seves perspectives de manera diferent. A *The New Leviathans* (Farrar Straus & Giroux, 2023), Gray sosté que el liberalisme ha fracassat i ha portat a conseqüències perilloses. Argumenta que els ideals liberals han donat lloc a un poder governamental lliure, empenyent el món cap al totalitarisme. Gray critica la creença que el capitalisme de mercat i els valors liberals portarien naturalment la llibertat, afirmant en canvi que aquestes forces han deixat el desastre al seu pas. Suggereix que l'èmfasi del liberalisme en el progrés humà i la llibertat és defectuós, considerant que les societats liberals són cada cop més totalitàries, amb

controls estatals i socials que reflecteixen els que es veu en règims no liberals com la Xina. També condemna la idea de la superioritat moral humana i critica els somnis liberals de millora social com a il·lusions perilloses. És pessimista sobre el futur, preveient societats incapaces de combatre el canvi climàtic, els reptes tecnològics i la fragmentació social, amb el capitalisme occidental destinat al fracàs. En canvi, a *Liberalism Against Itself* (Yale University Press, 2023), Samuel Moyn tot i reconèixer una crisi del liberalisme, l'atribueix a una desviació dels seus ideals originals més que a defectes inherents. Argumenta que el liberalisme, arrelat en l'optimisme sobre el progrés humà i la superació personal, va ser remodelat pels liberals de la Guerra Freda que van adoptar una visió més pessimista de la naturalesa humana, donant lloc a una concepció minimalista de la llibertat centrada en la no interferència de l'estat. Moyn critica aquest canvi, culpant-lo del debilitament del liberalisme i del seu eventual col·lapse en el neoliberalisme i el neoconservadorisme. Destaca els primers liberals com Benjamin Constant que creien en l'autocreació lliure i igualitària i van lluitar pel floriment humà mitjançant el sufragi universal i els estats del benestar. Moyn afirma que el liberalisme es pot reinventar i insta a tornar al seu optimisme moral original i al compromís amb el progrés humà. En definitiva, Gray i Moyn ofereixen interpretacions contrastades de la crisi del liberalisme, amb Gray emfatitzant els seus fracassos i Moyn advocant per un retorn a les seves arrels optimistes com a camí a seguir. Les seves perspectives contribueixen als debats en curs sobre el futur del liberalisme enmig de reptes globals i canvis ideològics.

Carmen Domingo L'esquerra que cancel·la afavoreix els interessos de la dreta i de la dreta més a la dreta

En aquesta entrevista, l'autora de *Cancelado. El nuevo Macartismo* (Círculo de Tiza, 2023) argumenta que la "cultura de la cancel·lació" és una eina que beneficia la dreta i l'extrema dreta per assolir hegemonia política i social. La defineix com una "dictadura cultural" que busca uniformitat de pensament i prové principalment de l'anomenada "esquerra líquida" o "postmoderna". Afirma que tradicionalment la censura venia de la dreta, però ara l'esquerra utilitza les xarxes socials per censurar els que tenen opinions diferents. També assenyala que s'associa el terme "woke" amb la cultura de la cancel·lació, que va néixer amb moviments com *Black Lives Matter* i *Me Too*. L'autora critica el desviament de l'esquerra cap a la defensa d'identitats per sobre les persones i esmenta que això afavoreix els interessos de la dreta en diluir el discurs d'esquerra genuïna centrat en la lluita de classes i qüestions socials. Al seu entendre, l'"esquerra líquida" promou pràctiques neoliberals i desvirtua les veritables preocupacions de l'esquerra tradicional. Planteja que aquesta actitud pot afectar els votants d'esquerra desencantats, que podrien optar per alternatives polítiques com ara Vox. Esmenta nombrosos exemples de cancel·lacions absurdes o exagerades. Considerem *Lolita* una obra mestra de la literatura o prohibim Navokov per pedòfil? Perseguiu J.K. Rowling, autora de *Harry Potter*, per la seva opinió sobre què és una dona? Cremem els còmics de *Tintín* per defensar els pobles colonitzats pels europeus? S'ha de censurar una atracció de Blancaneu en un parc temàtic perquè rep un petó no consensuat del príncep? Un cuiner blanc pot cuinar un guisat xinès o és apropiació cultural? Mereix una anàlisi l'obra de Dostoievski o censurem tot allò procedent de Rússia? Els actors poden interpretar personatges que no siguin de la seva mateixa raça i

condició sexual? Impedim la lectura de *Les aventures de Tom Sawyer* perquè utilitza la paraula 'negre' tot i que Twain va ser un defensor de la igualtat racial? D'altra banda, l'autora destaca la importància de preservar la llibertat d'expressió i critica la hipocresia dels que practiquen la cancel·lació però protesten quan són les seves pròpies opinions les que són censurades. Finalment, tot i descriure un panorama descoratjador, l'autora creu que la situació no és irreversible a llarg termini, però adverteix que canviar-la serà difícil mentre els diners continuïn influint en la cultura de la cancel·lació.

Benoît Bréville L'histoire comme arme de guerre

L'editorial de *Le Monde Diplomatique* explora la pràctica de l'analogia històrica en el context dels conflictes contemporanis, destacant les tendències a comparar esdeveniments actuals amb esdeveniments històrics passats. L'autor hi descriu la pràctica de trobar similituds entre esdeveniments històrics passats i situacions contemporànies, destacant que aquest mètode s'utilitza sovint durant els períodes de guerra. Aquesta pràctica implica detectar punts en comú entre imatges diferents per tal de generar empatia i fomentar el suport públic a una causa. Durant els últims dos anys, el president ucraïnès Volodymyr Zelensky i els seus assessors han destacat en aquest exercici comparant la guerra d'Ucraïna amb diversos esdeveniments històrics notables com la Segona Guerra Mundial, la guerra Iran-Iraq o fins i tot tragèdies com l'accident de Txernòbil. Zelensky adapta aquestes referències en funció del seu públic per maximitzar el seu impacte. L'ús d'analogies històriques no només té un efecte retòric, sinó que també pot influir en les decisions estratègiques. Per exemple, la referència a Munic va impregnar el pensament dels líders nord-americans durant la guerra del Vietnam, justificant la seva intervenció militar. Tanmateix, l'autor subratlla que aquesta pràctica comporta riscos. Comparar els conflictes actuals amb els esdeveniments històrics pot conduir a vegades a decisions estratègiques pobres, perquè cada situació és única. Sovint s'ignoren les diferències entre esdeveniments històrics i situacions contemporànies, la qual cosa pot conduir a anàlisis esbiaixades. L'autor defensa un enfocament més matisat de la història comparada, destacant les diferències per entendre millor la naturalesa única dels conflictes actuals. Critica els comentaristes i els responsables polítics per la seva tendència a utilitzar analogies simplistes que no reflecteixen la complexitat de les situacions contemporànies.

Robert Misik The case for a radical, liberal left

En aquest article l'autor explora els reptes als quals s'enfronta la democràcia a causa de l'auge de l'il·liberalisme, l'antipluralisme i l'extrema dreta autoritària. Identifica diversos factors que contribueixen a aquesta tendència, com ara el creixent pessimisme sobre el declivi social, les respostes reaccionàries als canvis culturals progressius i l'impacte d'un "enfonsament" del discurs públic facilitat per les xarxes socials, la cultura tabloide i els mitjans sensacionalistes. Afirmar que l'extremisme de dreta prospera amb l'exageració, la simplificació i la creació d'enemics imaginaris, posicionant-se com la veu de la gent normal contra les elits i els polítics., amb una retòrica basada en un desig de canvi radical i una alternativa a l' statu quo. Introdueix el concepte de populisme d'esquerres, sovint associat a

pensadors com Ernesto Laclau, que advocava per apel·lar als desfavorits contra l'*establishment*, els rics i els poderosos. El populisme d'esquerres es veia com una resposta al fracàs de l'esquerra moderada per comprometre's amb les energies rebels de manera eficaç. No obstant això, l'autor critica el populisme d'esquerra per simplificar massa qüestions complexes i adoptar una visió del món maniquea i divisora que aliena els possibles partidaris. En canvi, defensa una forma de "liberalisme d'esquerra" que combini una visió substantiva radical amb un enfocament raonable i matisat, evitant tant l'autoritarisme com la moderació ineficaç. Advoca doncs per un "reformisme revolucionari" —un punt intermedi entre el radicalisme i la moderació— on el poder del discurs i el diàleg raonats s'emfatitzen per sobre de la propaganda simplista i la polarització. Proposa un camí cap a una esquerra democràtica més eficaç que pugui abordar qüestions complexes i inspirar un canvi significatiu mitjançant enfocaments substantius però raonables de la política i la governança.

Economy, welfare and equality

The Economist How Xi Jinping plans to overtake America

The Economist ressenya els desafiaments econòmics que enfronta la Xina, particularment a la província de Heilongjiang, i com el govern xinès, encapçalat per Xi Jinping, aborda aquests reptes a través de la promoció de les anomenades noves forces productives. Aquestes forces són essencials per reactivar l'economia en un moment en què la força laboral està disminuint i la demanda immobiliària ha disminuït, cosa que ha afectat la confiança del consumidor i els ingressos locals. El líder xinès va visitar la província de Heilongjiang l'any passat, on va constatar problemes econòmics representatius de la Xina. Aquesta província industrial, ubicada al nord-est i que forma part del "cinturó d'acer", enfronta una sèrie de desafiaments: baixa taxa de natalitat, caiguda de preus de l'habitatge a la principal ciutat, i un creixement econòmic general baix, amb un PIB que només ha crescut un 2.6% el 2023 i un PIB nominal gairebé estancat, la qual cosa suggereix una possible deflació. Per abordar aquests desafiaments, Xi Jinping va proposar posar en marxa noves forces productives. Aquesta expressió ha estat adoptada repetidament en discursos oficials i mitjans estatals des de llavors, sent ressaltada fins i tot en les reunions anuals del Parlament i la Conferència Consultiva Política del Poble Xinès. El concepte de noves forces productives implica una necessitat de canviar l'enfocament econòmic de la Xina. Durant anys, l'economia ha estat basada en la mobilització de mà d'obra i acumulació de capital. Tot i això, amb una població activa en declivi i un mercat immobiliari en crisi, la Xina necessita explorar noves àrees de creixement econòmic. L'estratègia cerca aplicar ciència i tecnologia de manera més integral a la producció econòmica, buscant impulsar la productivitat total dels factors. En aquest sentit, el govern ha augmentat significativament la despesa en ciència i tecnologia per assolir l'autosuficiència tecnològica. Tot i que la Xina ha invertit grans sumes en innovació en el passat, els resultats encara no han assolit les expectatives i el país ara enfoca els seus esforços en tres àmbits: reproduir tecnologies crítiques, inventar tecnologies noves i modernitzar sectors industrials existents. Tot i això, l'èxit en aquestes àrees comporta reptes financers, especialment a nivell local on els pressupostos són limitats i la inversió a llarg termini competeix amb les necessitats

immediates. L'article també aborda les dificultats i els reptes de la Xina en la recerca de transformació econòmica, inclosa la dependència de tecnologia estrangera, l'impacte de les regulacions internes i les limitacions financeres dels governs locals. Tot i això, el govern xinès segueix compromès amb aquesta visió a llarg termini per remodelar la seva economia i enfrontar els desafiaments econòmics actuals i futurs. En darrer terme, la nova estratègia econòmica de la Xina busca impulsar la innovació i canviar el model econòmic cap a un de més sostenible i basat en la tecnologia.

Daniel H. Rosen & Logan Wright China's Economic Collision Course

L'article descriu els reptes econòmics de la Xina i les possibles conseqüències de la seva orientació política, centrant-se especialment en les seves pràctiques comercials i els desequilibris econòmics interns. Malgrat les taxes de creixement històriques de la Xina, la seva economia s'ha estancat, amb problemes sistèmics que inhibeixen les reformes necessàries. La dependència de la Xina de les exportacions ha provocat superàvits comercials massius, cosa que ha generat preocupació entre les economies globals, com ara els Estats Units, la Unió Europea, i el Japó. La por és que l'enfocament de la Xina impulsat per l'exportació continuï, exacerbant els desequilibris comercials i soscavant les indústries estrangeres, la qual cosa pot acabar provocant un major proteccionisme i disputes comercials. Els autors assenyalen que es preveia que l'Assemblea Popular Nacional fos una plataforma perquè Beijing donés a conèixer reformes que podrien canviar l'estratègia econòmica de la Xina cap a un creixement impulsat pel consum. No obstant això, el resultat va ser decebedor quan la Xina va reafirmar el seu compromís amb el desenvolupament impulsat per les exportacions i la inversió, ignorant els ajustos necessaris per impulsar la demanda interna. Les polítiques fiscals i les estratègies industrials de la Xina continuen donant prioritat a les indústries orientades a l'exportació com els vehicles elèctrics, les bateries i els panells solars, agreujant encara més les tensions amb altres economies. La manca de suport directe al consum i als ingressos de les llars indica un enfocament persistent en les mesures de l'oferta, que potser no impulsen de manera sostenible el consum intern. L'article també destaca que el model econòmic actual de la Xina és insostenible per al sistema de comerç mundial. Malgrat les crides a la reforma fiscal i el reequilibri cap al consum, Beijing es mostra resistent a canvis significatius, optant per mantenir el seu model de creixement actual. Aquesta obstinació corre el risc d'escalar els conflictes comercials i de requerir mesures més agressives per part dels governs estrangers. En conclusió, els autors adverteixen que sense reformes estructurals significatives per reequilibrar la seva economia i reduir els desequilibris comercials, la Xina s'enfronta a una pressió internacional creixent i un potencial aïllament econòmic. La reticència de Beijing a reconèixer la necessitat d'una reforma pot provocar disputes comercials més importants i l'aplicació de mesures proteccionistes a nivell mundial, perjudicant en última instància els interessos econòmics de la Xina i l'estabilitat del sistema comercial mundial.

Sustainability and climate change

Gérard Horny Le climat, victime oubli e de l'essor de l'intelligence artificielle

Entre tots els problemes que pot plantejar el desenvolupament extremadament ràpid de la intel·ligència artificial (IA), l'autor en destaca un que en general se sol passar per alt una mica ràpidament: el del seu consum energètic, i l'impacte que podria tenir un ús intensiu de la mateixa sobre el clima. Recorda que la petjada de carboni dels models d'IA s'ha de mesurar al llarg de tot el cicle de vida: fabricació i transport d'equips, desenvolupament i  s del model i, finalment, residus materials. També destaca que el consum energètic necessari per utilitzar un model és força baix, però que en el cas d'un model com ChatGPT, el nombre d'usuaris del qual es compta en milions cada dia, les xifres augmenten molt ràpidament. En total, la IA podria consumir entre 85 i 134 TWh d'electricitat el 2027, equivalent a la d'Argentina o Suècia, segons un informe de la comiss  sobre intel·ligència artificial del govern francès,. La intel·ligència artificial s'ha de considerar doncs com un element de construcció d'un conjunt més ampli, la tecnologia digital, la progressió constant de la qual va en contra de la trajectòria cap a una economia baixa en carboni. Però l'informe també posa aquest perill en perspectiva. D'una banda, el cost de la despesa en electricitat és tal que tots els actors del sector estaran disposats a millorar la seva eficiència energètica, i els processadors utilitzats per a la intel·ligència artificial representen un percentatge molt baix de tots els processadors fabricats al món. D'altra banda, la IA ha de permetre un millor  s de l'energia en tots els sectors i, per tant, ajudar a evitar les emissions de gasos d'efecte hivernacle. En definitiva, hauria de ser suficient per informar els usuaris d'aquest risc i aix  animar-los a prendre decisions informades. Ara bé, l'autor argumenta que aquesta aposta sembla, com a mínim, optimista. La intel·ligència artificial s'ha de considerar com un element de construcció d'un conjunt més ampli, la tecnologia digital, la progressió constant de la qual va en contra de la trajectòria cap a una economia baixa en carboni. El projecte Shift, que acaba de publicar dos estudis, un dedicat als mons virtuals i l'altre a les xarxes mòbils, recorda que la tecnologia digital ja representa el 10% del consum elèctric, a França i a tot el món, i gairebé el 4% del global de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, gairebé tant com tots els vehicles pesants. Un signe particular de la tecnologia digital és que les seves emissions creixen a un ritme especialment ràpid, incompatible amb la seva descarbonització. En darrer terme, adverteix que la tasca dels governants serà delicada, ja que hauran de mantenir-se en la carrera al més alt nivell sense deixar de banda les consideracions ètiques i mediambientals, mentre que la governança global de la IA sembla cada cop més difícil de posar en marxa en un sistema multipolar.

Andrea Bedon Piantare alberi contro il cambiamento climatico? Occhio all'inganno

A parer de l'autor, plantar arbres per reduir les emissions i salvar el planeta és una tendència que, encara que atractiva i aparentment senzilla, presenta diverses

complicacions. De fet, no tots els terrenys es poden utilitzar per plantar nous arbres i, quan això és possible, la competència entre l'agricultura, la ramaderia i altres activitats redueix encara més l'espai disponible. D'altra banda, les propostes de reforestació per salvar el planeta poden amagar operacions de *greenswashing*, que situen els interessos de les empreses al capdavant de les prioritats en comptes de reduir les emissions i protegir els boscos existents. La idea subjacent és senzilla: l'arbre absorbeix CO₂ de manera natural, amb molts arbres eliminarem CO₂ de l'atmosfera i ens salvarem del canvi climàtic. Tot és molt senzill, fins i tot massa senzill. Un article publicat a la revista *Science* l'any 2019 estima que el planeta pot suportar 900 milions d'hectàrees addicionals de boscos, amb un potencial de captura de carboni corresponent a uns 20 anys d'emissions als ritmes actuals. Però la competència per la terra és un fenomen que provoca tensió fins i tot sense introduir el tema de la reforestació. Fa poc s'ha informat que l'aprovació de la [Llei Europea de Restauració de la Natura](#) ha quedat bloquejada per les protestes dels pagesos també per l'obligació de deixar en guaret el 4% de les seves superfícies. Fins i tot assumint que disposem de tota la superfície necessària, plantar arbres i fer-los créixer no és una qüestió trivial, la prova és que són innombrables els exemples de projectes de reforestació fallits. Un bosc nou necessita cures i manteniment, requereix la implicació de les comunitats locals que s'han de convèncer i donar suport a l'explotació. Finalment, la captura real de CO₂ també és una quantitat que pot variar en diversos ordres de magnitud, segons el tipus de planta, el clima i les circumstàncies locals. Els boscos no eliminen el carboni per sempre, el segresten temporalment però hi ha cicles de reintroducció al medi: perquè l'arbre emmalalteix i mor, per incendis, o perquè es tala per a altres usos. Per aquest motiu, l'efectivitat real de l'eliminació de gasos d'efecte hivernacle podria ser molt inferior a les ambicions inicials.

Lara Lázaro Touza et al. COP28: la larga transición hacia el abandono de los combustibles fósiles

La COP28 va tenir lloc als Emirats Àrabs Units (EAU) a finals del 2023. Després d'un [informe](#) demolidor sobre els avenços aconseguits per a la consecució dels objectius climàtics consensuats de manera col·lectiva arran de l'Acord de París, i amb el capital polític repartit entre els conflictes actuals i la recuperació de la ressaca del 2020, es preveia que la COP28 seria una cimera complicada que donaria resultats escassos. Els objectius principals de la COP consistien a finalitzar la primera avaluació dels avenços cap a la consecució dels objectius establerts a l'Acord de París, la creació del fons de pèrdues i danys acordat a Sharm el-Sheikh a la COP27, impulsar les negociacions sobre l'objectiu mundial relatiu a l'adaptació i el nou objectiu col·lectiu quantificat relatiu al finançament internacional de la lluita contra el canvi climàtic (s'acordarà el 2024), promoure l'harmonització dels fluxos financers amb els objectius climàtics i, finalment, acordar les normes per a la cooperació internacional mitjançant mecanismes de mercat o aliens al mercat en virtut de l'Acord de París. A mesura que s'avança en la implantació dels compromisos climàtics, cal afirmar que va guanyant força un enfocament cada cop més sectorial a les negociacions internacionals sobre el clima. Hi havia moltes esperances posades a la COP28 en el sentit que els textos negociats incloguessin objectius ambiciosos en l'àmbit energètic. Les bases per incloure aquests objectius en les decisions de la COP de

Dubai es van asseure l'abril del 2023 amb la proposta d'UE del Fòrum de les Principals Economies i el llançament del Compromís Mundial sobre Energies Renovables i Eficiència Energètica en el marc de la Cimera Mundial d'Acció pel Clima de Dubai. L'objectiu d'aquest compromís consisteix a triplicar l'ús de les energies renovables (fins a arribar a 11 TW de capacitat instal·lada) i duplicar la taxa mitjana anual a nivell mundial de millora de l'eficiència energètica (del 2% al 4%) per al 2030. Alguns factors que s'esperava que tinguessin rellevància a la COP28 són la biodiversitat, l'aigua, l'alimentació, la salut i la representació de la joventut a les negociacions sobre el clima. El "consens dels EAU", que engloba els resultats de la COP28, va derivar en la creació de l'esperat fons per pal·liar pèrdues i danys. La decisió del balanç mundial va instar les parts a triplicar l'ús de les renovables i duplicar la taxa de millora de l'eficiència energètica per al 2030. En particular, aquesta decisió incloïa el compromís de dur a terme una "transició que deixi enrere els combustibles fòssils". Així mateix, a la COP28 es va elaborar un marc per a l'objectiu mundial relatiu a l'adaptació i es va contribuir a la consecució del nou objectiu col·lectiu quantificat. No es van aconseguir llimar les asprors existents per ultimar els elements tècnics sobre els mecanismes de mercat, per la qual cosa aquestes negociacions seguiran el seu curs més endavant. Les proves decisives per als resultats d'aquesta COP seran, d'una banda, el grau d'harmonització de la ronda de compromisos relatius al clima (CDN o contribucions determinades a nivell nacional) amb els objectius de l'Acord de París i l'aplicació d'aquests compromisos sense deixar de garantir que hi hagi finançament climàtic disponible per a la transició i, de l'altra, en un sentit més general, que els fluxos financers estiguin alineats amb els objectius climàtics.

Innovation, science and technology

Gabriel Elefteriu The role of space power in geopolitical competition

En aquest informe es destaca que, cada cop més, les relacions de poder a l'espai s'estan vinculant a consideracions de seguretat i càlculs d'interès nacional i els governs estan reafirmant la seva competició en els afers espacials per motius estratègics. La perspectiva internacionalista liberal de l'espai com a santuari i patrimoni comú de la humanitat comença a donar pas a un nou tipus d'"astro-geopolítica". D'altra banda, l'espai s'ha convertit en un factor vital per a la prosperitat a l'època contemporània, ja que sense espai, la societat moderna simplement deixaria de funcionar. També es destaca convergència tecnològica estratègica en curs entre les aplicacions espacials i l'economia digital més àmplia impulsada per les "big data". L'informe ressalta que l'aplicació del poder espacial a la geopolítica pren tres formes: a) indirecte o suau, per incloure l'aprofitament de les capacitats espacials per a objectius diplomàtics, així com la pròpia diplomàcia espacial; b) els usos directes i no militars de l'espai per a la influència geopolítica estratègica; i c) la modificació de l'equilibri militar, especialment en els dominis terrestre i marítim. En el balanç de poder espacial mundial, els Estats Units segueixen sent, de moment, el líder indiscutible, però el programa espacial de la República Popular de la Xina està cada cop més avançat i la intel·ligència nord-americana espera que l'any 2030 disputarà la influència nord-americana en els àmbits militar, econòmic i diplomàtic. Rússia està reduint el seu

enfocament en les capacitats ofensives de l'espai, mentre que el poder espacial indi està creixent a ritme sostingut. Paral·lelament, sembla que els països d'Europa no tenen ambicions reals per convertir-se en potències espacials globals, atès que les seves inversions espacials estan principalment subjectes a la lògica del retorn econòmic i als interessos nacionals dels estats membres. En darrer terme, doncs, no existeix el poder espacial europeu. Tot i que la Unió Europea mostra l'excel·lència col·lectiva en les activitats espacials civils i científiques (principalment a través de l'Agència Espacial Europea), segueix sent incapaç de donar cohesió al seu enfocament sobre les qüestions espacials de seguretat i defensa.

Paul Wohrer 2024: année charnière pour le domaine spatial?

L'informe de l'Institut francès de relacions internacionals assenyala que 2024 serà molt important per a l'exploració espacial, amb programes ambiciosos i nombrosos desenvolupaments tecnològics que podrien significar un punt d'inflexió per a l'exploració espacial. Les innovacions tecnològiques juntament amb els grans programes prometen redefinir la manera com s'explora i fins i tot s'explota l'espai. Els nous mitjans d'accés a l'espai, de vegades presentats com a revolucionaris, haurien de fer el seu primer vol. A més, les formes en què s'utilitza l'espai estan sent redefinides per les constel·lacions de satèl·lits, cosa que podria obrir una era d'hiperconnectivitat però plantejar reptes per al desenvolupament sostenible de l'entorn espacial. A nivell geopolític, des de principis del segle XXI, les activitats espacials es concentren cada cop més al voltant de dos centres de poder, els Estats Units i la Xina, en una rivalitat creixent. La Lluna sembla ser un punt focal que concentrarà els esforços de les grans potències espacials durant els propers anys. En aquest context dinàmic, Europa continua sent fràgil, però el primer vol de l'Ariane 6 així com l'inici del desplegament de la constel·lació IRIS permetrien que el Vell Continent recuperés el seu lloc entre les grans potències espacials el 2024. També caldrà està amatents a altres tendències com ara la continuació dels programes espacials de petites i mitjanes potències. Les noves tecnologies espacials, com els petits satèl·lits, així com la caiguda dels costos de llançament han permès a molts països establir un programa espacial on aquesta perspectiva era impensable fa uns anys. Així, els Emirats Àrabs Units (EAU), Nova Zelanda, Argentina, Brasil i Sud-àfrica, entre d'altres, han pogut desenvolupar el seu propi programa espacial. Un altre punt important seran els satèl·lits "Direct-to-cell", ja que els fabricants de telèfons mòbils estan augmentant els seus anuncis de telèfons intel·ligents capaços de connectar-se directament als satèl·lits. Actualment limitats a SMS i missatges de text d'emergència, alguns analistes estan considerant un desplegament més gran d'aquesta tecnologia, fins que s'aconsegueixi una connectivitat real a qualsevol part del món. Finalment, la militarització de l'espai en tant que el paper de Starlink en la guerra d'Ucraïna demostra la importància de les eines espacials per a les forces armades.

Alessandro Lissi The Sky Is Not the Limit. Geopolitics and Economics of the New Space Race

L'informe de l'Istituto per gli Studi di Politica Internazionale (ISPI) assenyala que l'espai és

un domini disputat per la seva pròpia naturalesa i avui és evident que s'està convertint en un facilitador cada cop més important del poder econòmic i militar. Un nombre creixent d'actors, infraestructures i tecnologies desplegades a l'espai també genera preocupacions per la seguretat i la seguretat, especialment al ciberespai. Molts països s'esforcen per aconseguir capacitats espacials i un accés autònom a l'espai, i això està tenint un impacte geopolític enorme, sobretot perquè l'espai està emergint com un domini militar i estratègic cada cop més crític. El desenvolupament de la nova economia espacial, que implica cada cop més el sector privat i molts actors industrials i serveis, també suposarà un canvi de joc per a l'economia internacional. La carrera espacial també implica tecnologies disruptives que podrien contribuir massivament a les transicions energètiques i digitals, accelerant solucions que podrien beneficiar la humanitat. Per tant, es considera urgent un nou sistema de governança internacional de l'espai, tenint en compte que les normes actuals ja no són capaços de respondre a un sector que evoluciona a un ritme tan ràpid. Quins actors lideren la cursa? Quins sectors econòmics podrien beneficiar-se més i què pot suposar per al món la nova economia espacial? Com està emergint l'espai com a domini militar en un context de tensions internacionals creixents? Com seria un nou sistema de governança global de l'espai?

Cherkaoui Roudani La géopolitique de l'espace

En un món que està vivint profunds canvis amb un canvi de paradigma de poder sense precedents, els Estats poderosos busquen reforçar la sobirania extraterritorial per tal d'establir la seva supremacia i, per tant, disposar de relleus estratègics de reequilibri. En aquest sentit, l'espai s'ha convertit en un terreny de diverses ambicions, ja siguin econòmiques, científiques, militars o geoestratègiques. Com a resultat, la carrera cap a l'espai determinarà el destí d'un equilibri de poder que establirà noves doctrines polítiques, econòmiques i militars que determinaran la influència estratègica dels Estats. Sens dubte, la doctrina espacial nord-americana marcarà el ritme de les relacions internacionals. A més de les qüestions geoestratègiques de l'espai i els camps de competència que hi ha al seu pas, el món dels propers vint anys es construirà, entre altres coses, al voltant de la cooperació espacial internacional. Tanmateix, les ambicions espacials dels Estats no coincideixen de vegades amb la necessitat estratègica necessària per a una possible exploració i explotació dels materials crítics i estratègics que recull l'espai i, en particular, la lluna. Tot i que és cert que el desenvolupament de les armes nuclears ha transformat el món, l'espai serà clarament el proper nou escenari per a la competició espacial. A nivell econòmic, també és gran l'interès, fet que atorga una importància considerable a la conquesta de l'espai. Efectivament, la possibilitat de fer nous descobriments de recursos naturals, amb totes les conseqüències probables en el progrés tècnic futur, sinònim de poder, agreuja les tensions i justifica les actuacions dels diferents actors per assolir els seus objectius. En un futur més o menys proper, no seria d'estranyar veure com sorgeixen bases militars a la Lluna amb tot el que això implica en termes de nous tipus d'armes. En aquest sentit, la creació d'una "Força espacial dels EUA" basada en la nova doctrina del "Poder espacial" constitueix sens dubte un presagi de la futura configuració geopolítica i estratègica que redefinirà els conceptes de poder i influència en les relacions internacionals.